

De Letter 2017 – een overzicht

In het jaar 2017 verscheen De Letter drie keer. In iedere Letter komen meerdere vaste rubrieken terug zoals 'Met de Letter aan het werk', 'Column', 'Uit betrouwbare bron' en 'Uitgelicht'. Het grootste gedeelte van De Letter wordt gevormd door artikelen die worden aangeleverd door leden en soms ook niet-leden. Van de meeste artikelen volgt nu een kort overzicht van de inhoud.

De Letter 1 – februari 2017

Een kijkje in de keuken van een pabodocent, een handschriftcoach en een basisschoolleerkracht/IB: zo startte de verenigingsdag die plaats vond in november 2016. Verder staat in 'Terugblik verenigingsdag' het nodige over de workshop 'moderne kalligrafie' die Birgit van Dijk 's middags gaf.

De universiteitsbibliotheek van Amsterdam en de bibliotheek van Maastricht hebben een schat aan materialen betreffende het schrijven in hun bezit. Harmen Hettinga vertelt er uitgebreid over in het artikel 'Van verzameling tot bibliotheek'.

Erik Naarsing is eigenaar van Penstore.nl. Deze website heeft een assortiment van ruim 6000 artikelen, allemaal gericht op het schrijven. Peggy de Vries ging bij hem op bezoek en interviewde hem.

Een hele moeilijke jongen, die schrijfletter k. Vooral voor leerlingen die nog maar net in groep 3 zitten. Aartje Schoemaker bestudeerde tientallen k's en laat de lezers meekijken in 'De kleine schrijfletter k'.

Else Kooijman heeft jarenlang onderzoek verricht naar de oorlogsgeschiedenis van haar vader, kapitein Thomson. Ze ging o.a. naar het Nationaal Archief en bestudeerde stukken die betrekking hadden op haar vader. Zo vond ze een brief van haar oma die zij indertijd verstuurd had naar haar zoon in gevangenschap. Ook krijgt ze via haar halfzus een brief van haar vader in handen uit de tijd dat hij gevangen zat in Wilhelmshaven. In De Letter staat een smal reepje van de brief. Daardoor is de brief niet leesbaar als verhaal, maar wel kun je zien hoe regelmatig, strak en krachtig het schrift is.

Actief leren is een didactische werkvorm waarmee Jowina Roelevink als schrijfdocent in het leerjaar 2015-2016 gewerkt heeft op de Thomas More Hogeschool in Rotterdam. In het artikel 'Leden vertellen 2' vertelt ze over deze werkvorm m.b.t. het schrijven.

Als masterstudent schreef Janneke den Nederlanden een betoog over handschriftontwikkeling. Het betoog staat in deze Letter onder de kop 'Zonder handschrift geen schrijven.'

De Letter 2 – juni 2017

De tweede Letter van 2017 start met een verslag van de verenigingsdag die gehouden werd op 1 april. Cynthia Zwart, forensisch analist, nam de aanwezige leden mee in de wereld van het handschrift en de criminaliteit.

Harmen Hettinga vergelijkt en bekijkt schrijfboekjes die te koop zijn (of waren) in o.a. supermarkten en boekhandels. Hij inventariseert en vergelijkt de boekjes die bedoeld zijn voor kinderen van 3 t/m 7 jaar in het eerste deel van het artikel 'Ik leer mooi schrijven'.

De oorlogsgeschiedenis van haar vader, kapitein Thomson, was voor Else Kooijman aanleiding om ook het nodige te onderzoeken rond de handel en wandel van Adrianus Millenaar. Ze gaat in het artikel 'Waarmee schreef Adrianus Millenaar' in op de eigenschappen en de bruikbaarheid van het anilinepotlood. Hiermee schreef Millenaar tijdens de Tweede Wereldoorlog diverse notities die nu te vinden zijn in het NIOD.

In "Handschriftonderwijs in het digitale tijdperk" pleit Sabine van Everdingen voor een goed en vlot geschreven handschrift. In het artikel gaat Sabine o.a. in op de verschillende onderzoeken uit binnen- en buitenland waaruit steeds weer blijkt dat het schrijven met de hand positieve resultaten geeft op meerdere gebieden. Het artikel verscheen eerder in 'Veerkracht', het tijdschrift dat vanuit de katholieke Pabo Zwolle uit gaat naar hun stagescholen.

Ambidexter Martin Keulen gaat in op een aantal zaken en meningen rond de training van hersenhelften en de link met creativiteit. Hij schrijft hierover in het artikel 'Met beide handen'.

Tot slot nog een kort artikel over 'De Fabricia'. Het werk van anatoom Andreas Vesalius is te zien in o.a. de bibliotheek van Brussel, Antwerpen en Toronto. Mensen die gek zijn op verluchte beginletters kunnen in 'De Fabricia' een aantal fraaie exemplaren zien die allemaal direct te maken hebben met de anatomie.

De Letter 3 – november 2017

Als eerste start deze Letter met een verslag over de verenigingsdag waar zowel in de ochtend als in de middag een workshop kon worden gevolgd. Tussen beide workshops in gaf Marjolein van Buuren een presentatie van haar onderzoek naar het effect dat het schrijven en kleien van letters heeft op de leesbaarheid en de handschriftkwaliteit in groep 3.

In de ochtendworkshop liet Jaap Boerman de leden kennis maken met het opleggen van goud. Over dit onderwerp staat op pagina 13 van De Letter een kort artikel. De middagworkshop werd geleid door Wim Gesink en had de Capitalis Quadrata als onderwerp.

Nadat in De Letter van juni het eerste deel stond van 'Ik leer mooi schrijven', rondt Harmen Hettinga in deze Letter dit onderwerp af. Harmen trekt de nodige conclusies en eindigt dit artikel met de ware woorden: Schrijven hangt niet alleen af van een goede methode, maar bovenal van de vrouw of man die het leerproces begeleidt.

Peggy de Vries was op herfststage bij het Nederlands Verluchters- en Calligrafengilde. In deze Letter een kort verslag over een boeiende en inspirerende week.

'Uit de Media' is een vaste rubriek in De Letter. Waar in het verleden vaak alleen krantenartikelen werden aangehaald, zijn de krantenberichten nu ook nagenoeg allemaal op internet terug te vinden. 'Mengtaal', 'Zorgen om het kinderhandschrift' en 'De schrijver van het Handschrift van Hulthem': zowel te lezen in de krant als op internet.

Aartje Schoemaker verzamelde vijf jaar lang gegevens van kinderen uit groep 3 en laat 18 beginnerskenmerken zien in het artikel 'Handschriftkenmerken van beginners'.